

Qaz emalı zavodunun uğurları artır

Qaz Emalı Zavodu keçmiş Sovetlər İttifaqının "QİPROAZNEFT" İnstitutu tərəfindən 1958-ci ildə layihələndirilmişdir. Zavodun əsas məqsədi hasil olunan təbii qazın, qaz kondensatının, yüngül karbohidrogenlərin geniş fraksiyasının qabaqcıl texnika və texnologiyalara əsaslanaraq rəqabətə davamlı şəkildə emalını təşkil etməkdən ibarətdir. Qaz Emalı Zavodunun tikintisinin birinci mərhələsi 1961-ci ildə başa çatdırılmışdır. 1963-cü

ildə tikintinin II mərhələsində 2 nömrəli texnoloji sexin qazdan benzin ayıran qurğuları, 1964-cü ildə isə 1 nömrəli texnoloji sexin qazdan benzin ayıran qurğuları, tikilərək istismara buraxılmışdır. Zavodun ilkin layihə gücü il ərzində 4,5 mlrd. kubmetr təbii qazı emal etməyə imkan verirdi. 1986-cı ildə Zavodun istehsal gücünün artırılması məqsədi ilə "ЮЖНИИГИПРОГАЗ" (Donetsk) institutunun layihəsi əsasında aparılmış rekonstruksiya işləri üzrə K-1 birinci pillə absorberlərində "navalçaşəkili" boşqablar əvəzinə "ВНИПИГаз"-ın layihə etdiyi "hərəkət edən kürelərlə örtülü şəbəkə" boşqabları quraşdırılmış və zavodun illik emal gücü 6,5 mlrd. kubmetrə çatdırılmışdır. Rekonstruksiya layihəsi çərçivəsində zavod ərazisində yeraltı təbii qaz boru kəmərləri estakada üzərinə çəkilmiş, yeraltı su kəmərləri yerüstü kəmərlərlə əvəz edilmiş, iki qaz ölçü qovşağı tikilmişdir. 2003-2004-cü illərdə Qaz Emalı Zavodunda 2 ədəd hər biri iki xəttli zavoddan qazın "yüksək təzyiqli çıxışı" və qazın "ümumi çıxışı" ölçü qovşaqları tikilib istifadəyə verilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti möhtərəm İlham Əliyevin 2 may 2007-ci il tarixli Sərəncamı ilə ARDNŞ-in tabeliyinə və "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin strukturunun təkmilləşdirilməsi haqqında" 24 yanvar 2003-cü il tarixli Fərmanına dəyişiklik və əlavələr

edilməsi haqqında" 7 oktyabr 2009-cu il tarixli Fərmanına uyğun olaraq Qaz Emalı Zavodu Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin birbaşa tabeliyində olan müəssisə kimi ARDNŞ-in strukturuna aid edilmişdir. Zavodun ARDNŞ-in tabeliyində olması rekonstruksiya, əsaslı tikinti, təmir və digər işlərin sürətlənməsinə təkan verib.

2009-cu ildə zavoddan qazın "ümumi çıxışı" qaz ölçü qovşağında əlavə bir xətt tikilib istidatəyə verilib. Uzun müddətli istismardan sonra 1994-cü ildə qazdan benzini ayıran qurğulardan 6 sayılı QBAQ-ın istismarı dayandırılırsa da, 2008-ci ildə qurğunun K-1 birinci pillə absorber aparatlarının əsaslı təmirindən sonra 5 sayılı QBAQ-ın sxeminə qoşulması nəticəsində zavodun rekonstruksiyadan sonrakı emal gücünü bərpa etmək mümkün olub. 2007-2009-cu illərdə Qaz Emalı Zavodunun 1-3 sayılı texnoloji sexlərinin 1, 2, 3, 4 və 5 sayılı QBAQ-ları əsaslı təmir olunub, 4 sayılı sexdə, əmtəə və aralıq əmtəə parklarında böyük həcmli əsaslı təmir işləri aparılıb.

Bundan əlavə, əmtəə və aralıq-əmtəə parklarında müasir tipli optiflex 1300 c səviyyə ölçən cihazlar, 7 sayılı sexdə sərfölçən cihazlar, zavoda daxil olan xammal qazın və xaric olan quru qazın sərfinin təyin olunması üçün FloBoss 407 tipli cihaz quraşdırılıb istismara buraxılıb.

Zavoddan 2015-ci ilin 6 ayının nəticələri barədə daxil olan məlumatlar nikbin proqnozlara əsas verir. Qaz emalçıları ötən il olduğu kimi, bu ilin 6 ayı ərzində də yüksək nəticələrə nail olublar.

Müəssisənin direktoru Aqşin Paşayev bizimlə söhbət zamanı bildirdi ki, 2015-ci ilin yanvar-iyun aylarında zavoda emal edilmək üçün 1,70 mlrd.m³ təbii qaz verilmişdir. Emaldan sonra təhvil verilmiş təmizlənmiş təbii qazın həcmi 1,68 mlrd.m³ olmuşdur. Cari ilin əvvəlindən hər 1000 m³ təbii qazın emalı zamanı itkilər 0,7 m³ olmuşdur ki, bu da planlaşdırılan səviyyədən 7 dəfə azdır. 1000 m³ təbii qazın emalı üçün sərf edilən yanacaq qazının həcmi 9 m³ təşkil etmişdir. 2015-ci ilin 6 ayında zavoda daxil olan təbii qazın emalından 23,3 min ton qeyri-sabit qaz benzini istehsal edilmişdir. Bu dövr ərzində maye məhsulların istehsalı məqsədi ilə 23,2 min ton qeyri-sabit

qaz benzini emala verilmiş, 9,0 min ton texniki butan və 14,2 min ton qaz benzini istehsal edilmişdir.

"Azneft" İB ilə Qaz Emalı Zavodu arasında bağlanmış xidmət və ticarət agentliyi müqavilələri çərçivəsində maye qaz məhsullarının daxili bazarlarda satışı ilə əlaqədar 9,2 min ton texniki butan yüklənmişdir.

6 ayda təbii qazın emalından alınan məhsulların çənlərdə və tutumlarda saxlanması zamanı 430,3 ton təbii itki yaranmışdır ki, bu normalara görə hesablanmış miqdardan 1113,7 ton azdır.

Qaz Emalı Zavodu üzrə 1 iyul 2015-ci il tarixinə işçilərin faktiki sayı 567 nəfər təşkil edir. Bir nəfərə düşən orta aylıq gəlirlər 758 manat təşkil etmişdir.

Zavod işçilərinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, onların asudə və istirahət vaxtlarının səmərəli təşkili daim diqqət mərkəzində saxlanılır. 2015-ci ilin birinci yarım ili ərzində işçilərə gündəlik yemək xərcləri əvəzinə 172 min manat məbləğində vəsait ödənilmişdir. Bu müddət ərzində müxtəlif maddi yardımların verilməsinə sərf edilmiş vəsaitin ümumi məbləği 34,7 min manat təşkil etmişdir.

2015-ci ilin 6 ayı ərzində Qaz Emalı zavodunda ekologiya sahəsində görülmüş işlər də ürəkaçandır. Ekoloji tədbirlərin vaxtında və yüksək keyfiyyətlə görülməsi öz bəhrəsini verir. Qaz Emalı zavodu 2012-ci ildən etibarən İSO 14001 Ekologiya İdarəetmə Sistemi Beynəlxalq Standartının tətbiqinə başlamışdır. 2015-ci ilin iyun ayında mövcud sertifikatın müddəti bitdiyi üçün Xarici Audit keçirilmiş və 15.06.2015-ci il tarixdə Türk Standartları İnstitutu tərəfindən yeni İSO 14001 Ekologiya İdarəetmə Sistemi Beynəlxalq Standartı Sertifikatı təsdiq edilmişdir.

Zavodun qarşısında duran vəzifələrdən biri təsdiq edilmiş Ekoloji Siyasətə uyğun olaraq nəzərdə tutulmuş kompleks tədbirlər daxilində Ekoloji maarifləndirmə işinin təşkil edilməsidir.

Zavodun sifarişi əsasında tərtib edilmiş kadr hazırlığı planına uyğun olaraq Təlim, Tədris və Sertifikatlaşdırma İdarəsinin Kadr Hazırlığının Təşkili Mərkəzinə zavodun 2 mütəxəssisi ekologiya üzrə təlim kurslarına göndərilmişdir.

Mövcud və yeni əkilmiş ağaclara vaxtli-vaxtında aqrotexniki qulluğu

təmin etmək üçün "Ekol Mühəndislik Xidmətləri" QSC ilə müqavilə bağlanmışdır.

İstehsalat prosesi nəticəsində zavodun ərazisində yaranan 8,185 ton tullantı çeşidlənərək müqavilə əsasında utilələşdirilməsi, zərərsizləşdirilməsi üçün SOCAR Ekologiya İdarəsinin "Tullantı mərkəzinə" təhvil verilmişdir.

2015-ci ilin aprel və may aylarında keçirilən imcəliklər zamanı zavodun ərazisində təmizlik işləri görülmüş, mövcud yaşıllıqlara qulluq edilmiş – ağaclar suvarılmış, dibləri belənməmiş, gövdəsi əhənglənmiş, 1200 ədəd zeytun ağacı, və 80 ədəd qızılgül kolu əkilmişdir.

İstehsalat tullantı sularının və məişət-fekal sularının tərkib və xüsusiyyətlərinin qəbul edilmiş normativlərə cavab verməsinə istehsalat nəzarətinin aparılması üçün Ekologiya İdarəsinin Kompleks Tədqiqatlar Laboratoriyası ilə müqavilə bağlanmışdır.

2015-ci ilin ilk 6 ayında müəssisədə təsdiq olunmuş tədbirlər planına uyğun olaraq ekologiya sahəsində xeyli iş görülmüşdür. Belə ki, texnoloji sex və sahələrdə sənaye kanali-

zasiya sistemi təmizlənmiş, müəssisənin sex və sahələrində abadlıq işləri görülmüş, zavodun istehsalat sahələrinin ekoloji durumunun təhlili məqsədilə müqaviləyə əsasən "Ekol Mühəndislik Xidmətləri" QSC tərəfindən I və II rüblər üçün Ekoloji monitoring keçirilmiş və hesabat hazırlanmışdır.

Sadalanan uğurlar, əldə olunan nailiyyətlər, heç şübhəsiz ki, müəssisə rəhbərliyinin kollektivlə əlbir işinin, istehsal prosesində qarşıya çıxan problemlərin vaxtında və keyfiyyətlə həll edilməsinin nəticəsidir. Emalçıları ilü uğurla başa vurmaq əzmi ilə didən yaxşı start götürüblər.

T.ƏBDÜLƏZİZOĞLU,
"Respublika".